herpy

LEGWANY

anolis zielony

Anolis carolinensis

Anolis carolinensis to smukła, wspinająca się jaszczurka z południowo-wschodnich Stanów Zjednoczonych, która zmienia barwę z zielonej na brązową i odwrotnie w zależności od temperatury, światła i nastroju. Osiąga 12-20 cm długości razem z ogonem, jest aktywna w dzień i żywi się drobnymi owadami. Wymaga wysokiego, jasnego i wilgotnego terrarium z UVB i ciepłym miejscem do wygrzewania się, a samca trzyma się pojedynczo albo z kilkoma samicami.

Rodzina: Dactyloidae Nazwa angielska: Green Anole Dawna nazwa: *Ameiua bullaris; Anolis baccatus; Anolis podargicus; Anolius carolinensis; Norops baccatus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**12-20 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**2-6 g**
Długość życia	**4-8 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Lasy i łąki strefy umiarkowanej**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 60 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-35 °C**
Temperatura w nocy	**18-24 °C**
Wilgotność	**60-70%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**4-12 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**6-10**
Inkubacja	**35-49 dni** przy 28-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Anolis carolinensis to mała, smukła jaszczurka o wąskiej, spiczastej głowie, długim cienkim ogonie i przylgach na palcach, dzięki którym łatwo wspina się po gładkich powierzchniach. Łuski są drobne i aksamitne. Barwa zmienia się z zielonej na brązową: zieleń widać u spokojnego i rozgrzanego zwierzęcia, natomiast brąz i niemal czerń towarzyszą zimnu, stresowi i walce. Zmianą sterują trzy rodzaje komórek barwnikowych w skórze, a zachodzi ona w ciągu kilku minut. Spód ciała i żuchwa są jasne.

Zwierzę osiąga 12-20 cm długości razem z ogonem, a ogon stanowi ponad połowę tej długości. Samo ciało (od pyska do kloaki) mierzy do 7-8 cm. Dorosłe osobniki ważą 2-6 g. Samce są większe od samic i mają pod gardłem różowy do pomarańczowego fałd skóry, który rozkładają, gdy chcą zaimponować samicy albo ostrzec rywala. U samic fałd ten widać rzadko. Samice i młode mają często jasny pasek wzdłuż grzbietu.

Podgatunek *A. c. seminolus* żyje w południowo-zachodniej Florydzie. *Anolis porcatus* z Kuby dawniej zaliczano do tego samego gatunku. Nazwa rodziny jest sporna: używa się zarówno Dactyloidae, jak i Anolidae. Wiele zwierząt w handlu to osobniki odłowione na wolności w południowo-wschodnich Stanach Zjednoczonych.

Gatunek łatwo stresuje się przy braniu do ręki i lepiej nadaje się do obserwacji niż do codziennego trzymania w dłoniach.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Anolis carolinensis żyje w południowo-wschodnich Stanach Zjednoczonych: od wschodniego Teksasu, południowo-wschodniej Oklahomy i południowego Arkansas przez Luizjanę, Missisipi, Alabamę i Georgię po Florydę, a dalej na północ przez Karolinę Południową i Karolinę Północną aż do południowo-wschodniej Wirginii i południowo-wschodniego Tennessee. Gatunek występuje też na Bahamach, Kajmanach i Anguilli, ale nie wiadomo, czy te populacje są rodzime, i nie uwzględniono ich na mapie. Miejscem typowym jest Charleston w Karolinie Południowej.

Gatunek został zawleczony m.in. na Hawaje, do Kalifornii, Meksyku, na wyspy Ogasawara i Okinawę w Japonii, na Guam i Saipan. Na Florydzie w wielu miejscach został wyparty przez zawleczonego *Anolis sagrei*.

> **Naturalny zasięg:** Stany Zjednoczone.

ŚRODOWISKO

Gatunek jest nadrzewny: przebywa na pniach, gałęziach i krzewach, najczęściej na zacienionych gałęziach, gdzie może łowić owady. Spotyka się go też w wysokiej trawie i jest jedną z najpospolitszych jaszczurek w miastach i na przedmieściach, gdzie siedzi na słupkach ogrodzeń i ścianach domów.

Klimat jest ciepły umiarkowany do subtropikalnego, z gorącymi, wilgotnymi latami i chłodnymi zimami. Zimą zwierzęta są mniej aktywne i przechodzą lekki spoczynek zimowy. Aktywne osobniki mają temperaturę ciała 22-34 °C. Wygrzewają się rano i szukają cienia, gdy robi się zbyt gorąco. Sezon rozrodczy trwa od kwietnia do sierpnia, a zwierzęta piją rosę i krople deszczu z liści.

Hodowla

TERRARIUM

Pojedynczy anolis potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 60 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Większe jest lepsze, zwłaszcza na wysokość, bo gatunek się wspina i wykorzystuje całą przestrzeń. Terrarium powinno najlepiej otwierać się od przodu, mieć nieprzezroczyste boki i dobrą wentylację, żeby powietrze nie stało i nie pojawiała się pleśń.

Urządź je wieloma gałęziami do wspinaczki na wszystkich wysokościach, korkiem, lianami i gęstym listowiem żywych roślin, np. *Epipremnum*, *Philodendron*, *Ficus* i bromelii. Podłoże to 5-10 cm włókna kokosowego albo mieszanki ziemi ogrodowej i włókna kokosowego z warstwą suchych liści na wierzchu. Odchody usuwaj codziennie, a podłoże wymieniaj co 3-4 miesiące.

Najlepiej trzymaj tylko jednego anolisa w terrarium, bo kilka zwierząt łatwo wchodzi w konflikty. Jeśli chcesz trzymać więcej, da się to zrobić tylko z jednym samcem i dwiema-trzema samicami w odpowiednio większym terrarium z wieloma miejscami do wygrzewania i kryjówkami, żeby samice mogły zejść mu z oczu. Dwa samce nigdy nie mogą mieszkać razem.

TEMPERATURA

Miejsce do wygrzewania powinno mieć 30-35 °C, mierzone na gałęzi tuż pod lampą grzewczą. W pozostałej części terrarium utrzymuj w dzień 22-28 °C, a w nocy odpowiednie jest 18-24 °C. Najcieplej jest na górze, a najchłodniej na dole, żeby zwierzę mogło samo wybierać, dlatego gałęzie muszą być na wszystkich wysokościach.

Zimą można na kilka tygodni obniżyć temperaturę dzienną do 18-21 °C, a nocną do około 15 °C, jednocześnie skracając dzień świetlny. Chłodny okres naśladuje zimę w naturalnym zasięgu i jest niezbędny, jeśli zwierzęta mają się rozmnażać. Spoczynek zimowy mogą przechodzić tylko zdrowe osobniki w dobrej kondycji.

W mniejszym terrarium zwykle wystarczy żarówka punktowa w ceramicznej oprawce. Jeśli miejsce do wygrzewania jest zbyt gorące, podnieś lampę albo wymień żarówkę na słabszą. Gatunek chętnie chodzi po siatce w suficie, więc lampa musi wisieć na zewnątrz terrarium albo być osłonięta. Mierz dwoma cyfrowymi czujnikami: jednym w miejscu do wygrzewania i jednym w cieniu na dole. Nigdy nie używaj grzewczych kamieni.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić średnio 60-70 %, niższa w środku dnia i wyższa w nocy. Zraszaj rośliny rano i wieczorem, żeby zwierzę mogło pić krople z liści. To najważniejsze źródło wody, bo wiele osobników nie potrafi pić z miski. Kroplówka kapiąca do małej miseczki może je tego nauczyć.

W suchych pomieszczeniach zamgławiacz z wodą destylowaną pomaga utrzymać wilgotność w nocy. Nie używaj go w dzień i regularnie czyść sprzęt. Zbyt niska wilgotność powoduje problemy z linieniem i odwodnienie, ale słaba wentylacja prowadzi do chorób, więc obie te rzeczy muszą być w równowadze.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje codziennie mocnego światła i UVB. Wygrzewa się w półcieniu, a lampa UVB powinna zapewniać strefę Fergusona 2, czyli indeks UV najwyżej około 3 w miejscu do wygrzewania. Odpowiednia jest świetlówka T5 6 % albo lampa dla gatunków leśnych, o ile odległość od gałęzi pasuje do mocy lampy, więc stosuj się do zaleceń producenta i najlepiej wykonaj pomiar. Świetlówkę wymieniaj zgodnie z zaleceniami producenta.

Światło włączaj na 14 godzin latem i 10 godzin zimą, ze stopniowym przejściem. Sama świetlówka UVB daje za mało zwykłego światła, więc uzupełnij ją jasną lampą o temperaturze barwowej około 6500 K, która oświetla większą część terrarium, zwłaszcza jeśli są w nim żywe rośliny.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Anolis carolinensis jest owadożerny i bierze żywą, ruszającą się zdobycz. Podawaj drobne owady, najwyżej o połowę mniejsze od głowy zwierzęcia: świerszcze, małe karaczany, szarańczę, nielotne muszki owocowe oraz larwy muchy żołnierki i mącznika. Najważniejsza jest różnorodność pokarmu. Unikaj stonóg i chrząszczy, a nigdy nie podawaj świetlików.

Młode karm codziennie i pozwalaj im jeść, ile zechcą. Dorosłe karm co drugi dzień, po 2-3 owady na raz. Przy każdym karmieniu lekko oprósz wszystkie owady mieszanką 50/50 wapnia i multiwitaminy, a same owady dobrze karm przez 24-48 godzin, zanim je podasz. Karmienie pęsetą to dobry sposób, by poznać zwierzę.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Samce są terytorialne i demonstrują się, kiwając głową, rozkładając fałd gardłowy i nadymając się. Dwa samce w jednym terrarium walczą, a słabszy odnosi obrażenia albo ginie ze stresu. Samice są mniej agresywne, ale i między nimi dochodzi do konfliktów.

Gatunek jest płochliwy i najlepiej nadaje się do obserwacji. Nowemu zwierzęciu daj spokój przez około 2 tygodnie, żeby mogło się zaaklimatyzować. Branie do ręki stresuje gatunek, a zwierzę, które gryzie, trzeba odstawić tak, by mogło złapać oparcie, zamiast je odrywać, bo może dojść do złamania szczęki. Zwierzę stale brązowe jest zestresowane; gdy w terrarium jest kilka osobników, przyczyną jest często osobnik dominujący i wtedy zestresowane zwierzę trzeba przenieść.

Ogon może zostać odrzucony i odrasta potem w innym kolorze i kształcie, więc nigdy nie chwytaj za ogon.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec jest większy i ma wyraźny, różowy do pomarańczowego fałd skóry pod gardłem oraz powiększone pory pod kloaką. Samica rzadko ma fałd gardłowy i często ma jasny podłużny pasek wzdłuż grzbietu. Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową od 4. miesiąca życia, najpóźniej w wieku 12 miesięcy, najczęściej w wieku 6-9 miesięcy. Samiec i samica powinni być w pełni wyrośnięci i w dobrej kondycji, zanim zostaną połączeni.

GODY I KOPULACJA

Sezon rozrodczy następuje po spoczynku zimowym i trwa 4-5 miesięcy, od kwietnia do sierpnia. Samiec kiwa głową i pokazuje fałd gardłowy, a chętna samica pochyla głowę. Wtedy samiec chwyta ją za kark i kopuluje w ciągu kilku minut, najczęściej po południu lub wieczorem. Samica może przechowywać nasienie przez wiele miesięcy, więc jedna kopulacja może dać kilka zapłodnionych jaj. Dłuższe dni i wyższa temperatura rozpoczynają sezon.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jedno jajo, rzadziej dwa, co około 2 tygodnie przez cały sezon, łącznie 6-10 jaj. Zakopuje jajo w wilgotnej, luźnej ziemi i je przykrywa. Zapewnij jej warstwę wilgotnej, luźnej ziemi lub włókna kokosowego o głębokości co najmniej 5 cm, w kuwecie albo pod roślinami. Jaja są małe i owalne, około 6 × 5 mm.

INKUBACJA

Jaja mogą wykluć się w terrarium, ale bezpieczniej jest ostrożnie przenieść je, tą samą stroną do góry, do zamkniętego pojemnika z lekko wilgotnym wermikulitem lub piaskiem. Temperatura powinna wynosić 28-30 °C. Wyklucie następuje po 5-7 tygodniach, przy 29-30 °C po 35-40 dniach. Co tydzień sprawdzaj, czy podłoże jest wilgotne i czy żadne jajo nie pleśnieje.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode po wykluciu mają około 6 cm długości i ważą około 0,3 g. Dużo jedzą i codziennie potrzebują drobnych owadów, takich jak nielotne muszki owocowe i świeżo wyklute świerszcze, oprószonych wapniem i witaminami. Codziennie zraszaj terrarium, żeby mogły pić. Trzymaj młode w terrarium urządzonym jak dla dorosłych, tylko mniejszym, i rozdziel samce, gdy tylko da się rozpoznać płeć, żeby nie walczyły.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z błędów w urządzeniu terrarium. Typowe to:

- Metaboliczna choroba kości przy zbyt małej ilości UVB lub wapnia. Zapewnij UVB i oprószone owady.
- Suche lub niezeszłe resztki wylinki przy zbyt niskiej wilgotności, zwłaszcza na palcach i ogonie.
- Infekcja dróg oddechowych przy słabej wentylacji lub zbyt chłodnych warunkach.
- Oparzenia grzbietu, gdy zwierzę dotyka lampy grzewczej wiszącej wewnątrz terrarium.
- Odwodnienie, wychudzenie i stres u świeżo kupionych osobników odłowionych na wolności. Zwierzę z zapadniętymi oczami lub fałdami skóry jest odwodnione.
- Pasożyty wewnętrzne i roztocza, które są częste u osobników odłowionych na wolności i może je wykryć weterynarz od gadów.

Idź do weterynarza, jeśli zwierzę nie je dłużej niż tydzień, jest osowiałe, ma obrzęki lub bez powodu pozostaje ciemne.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.